

Be to savo raštuose K-skis primygtinai įrodinėjo būtiną reikalą — tyrinėti mitologiją, visokius žmonių pasakojimus apie raganas, burtininkus, kaukus, laumes, aitvarus, vaiduoklius, velnius, dvasias, sapnus ir kitus panašius dalykus, mokslininkų laikomus nebūtais, bet okultizmo ir spiritizmo šiandien rūpestingai aprašomus ir tiriamus.

9. Kašarauskis — lituanologas.

Ragindamas kitus tyrinėti folklorą, K-skis domėjos ir lietuvių dalykais, skaitė, kas kitų buvo lietuviškai rašoma, darė iš lietuviškų veikalų ištraukų, rinko lietuvių pavardes, žodžius. ¹⁾ Dėliai to tarp jo rankraščių atsirado ir lietuviškų ištraukų ir net ištiesų raštų.

Pirmoj vietoj pažymėtinos ištraukos iš Pabrėžos veikalo „Tayslós Augumynis“. Čia paduota įdomus Pabrėžos maršrutas bei botaniškoji kelionė Lietuvos augalams tirti. Turėdamas savo herbariuje apie 800 augalų, Pabrėža, tuo nesitenkindamas, daro naują ekskursiją. Iš Kretingos vyksto jis Palangon, kur sakosi radęs daugybę niekur kitur nematytų augalų. Iš Palangos per Darbėnus ir Laukžemį pasiekęs Šventąją Kuršo gub. Iš čia per Lenkimus aplankęs Rucavą ir Paurupį Kurše. Toliau vykęs į Skuodą, Mosėdį, Šates, Aleksandriją, Salantus, Šateikius, Platelius, Tirkšlius, Žagarę, kur vėl perveizėjęs Kuršo pasienį. Iš Žagarės keliavęs į Žarėnus, Šakyną ir Lauksodį. Iš čia grįžęs į Plungę ir per Kartiną, Gargždus, Endriejavą, Vieviržėnus, Švėkšną pasiekęs Tilžę ir Šilgalį, kur radęs labai įdomių augalų. Savo kelionėj labiausiai lankęs upių, upelių, ežerų pakraščius ir paskardžius, labiausiai tų, kurios yra didelės, k. š. Miniija, Jūra, Akmenė ir k.

Ištraukoj be minėtojo Pabrėžos veikalo pažymėta dar šie, kaip nebaigti.

1) Wejkakš augimiu sógadniuju, padalits į ketóres atskidas.

¹⁾ Ivinskis viename savo laiškų vadina K-skį „genialiu lyginamosios Žemaičių kalbos tyrėju“. (Sk. J. Tumas: Lietuvių literatūros paskaitos. Draudžiamasis laikas. Kaunas 1924, 37 p.). Deja, K-skio rankraščiuose mes neradom jokių pėdsakų šiai Ivinskio nuomonei patvirtinti.

2) Rodiikle augimiu swejkatai wodiętiu.

3) Irakis waisyma ir lajkima augimiu.

Po to eina keletas rankraščių, rašytų Pabrėžos ranka ir rašyba. Štai tų raštų vardai.

1) Rodiikle warduu sawyszkuju, kaip kóres augimes wadyn Žemaytee, 6 psl. in-4°;

2) Sóraszims waarduu Laatwyszkuju, kaap nekóres augimes pasypraatina wadinty Kóórszinikaa, yszimts yszweykala Oekonomisch-Technische Flora von Wilhelm Chr. Fiebe, Riga 1805, 20 psl. in-4.

3) Sryje warduu augmyniiczyniu weyslyyniu yr skyrtyyniu, 10 psl. in-4.

4) Sorinkyms waardu Prusams sawotyszkuju, kaap kóres augimes wadyn. Iszraszits ysz weykala „Hagen Preussens Flora, 1818, 6 psl. in-4.

5) Augalų aprašymas lietuviškai be vardo, 108 psl., in-4. Labai įdomus; paduota čia nurodymų, kur kokia žolė, bei augalas auga, kokių tur ypatybių.

6) Išrašai lenkų kalba iš Wyzyckio žolyno, 1845 m. 20 psl. in-4.

Visi tie Pabrėžos rankraščiai greičiausiai bus mūsų botaniko užrašai bei medžiaga platesniems jo veikalams. Į klausimą, kaip jie pateko pas K-skį, atsakyti nesunku. Kaip aukščiau matėm, botanika buvo pirmasai mokslas, kuriam K-skis karštai buvo atsidėjęs. Kaip jaunas to mokslo mėgėjas, K-skis, be abejo, laikė savo pareiga susieiti į artimiausią pažintį su garsiausiu tuomet Lietuvos botaniku Pabrėža ir to dėl bė abejo buvo aplankęs jį Kretingoj. Čia draug su kitais moksliais nurodymais yra pasiskolinęs arba ir dovanai gavęs iš Pabrėžos minėtuosius rankraščius, kaipo šiam gal jau visai nebereikalingus bei sunaudotus kituose veikaluose.

Kadangi be botanikos ir kitų gamtos mokslų K-skis buvo įsitikinęs folkloro rinkimo ir tyrimo reikalingumu, tatau nenuostabu, kad jis domėjosi Lietuvos vietų vardais ir mūsų žmonių pavardėmis. Tai įrodo tarp jo rank-